

Cultura reciclada

Sense potestat per a crear cap revolució pròpia, molts joves del nou mil·lenni han agafat les icones socioculturals del segle passat i les han desacralitzades, entenent-les a la seua manera. La droga, el comunisme, el Che Guevara o el sexe serveixen d'exemple.

Les dades de l'Institut Nacional de la Joventut (Injuve) són clares: a la gent de vint anys no els diu res la política. Han heretat dels pares un sistema de partits amb el qual no s'identifiquen. Les enquestes indiquen que, en les seues prioritats, destaquen, per aquest ordre, la salut i les relacions afectives. Després, la preocupació pel treball, el manteniment de l'oci, aconseguir diners i tenir sexe. Dos dels elements tradicionalment solenns que menys importen als joves són la política i la religió, les bases de la humanitat occidental fins no fa tant.

L'informe sobre la situació de la gent jove que l'Injuve ha realitzat a nivell estatal durant el primer semestre del 2002 indica que les causes relacionades amb la justícia i la solidaritat són les que més valoren, però de manera molt abstracta, gairebé espiritual. I que només en comptades ocasions, els post-adolescents pensen que val la pena sacrificar-se per la religió, la revolució o la pàtria. I altres treballs de prospecció elaborats recentment reflecteixen amb la mateixa contundència una fractura òbvia: aspectes que eren absolutament determinants per a generacions anteriors, avui dia es consideren ocasionals, complementaris, fins i tot prescindibles. Acceptarien l'homosexualitat d'un amic, però es mostren clàssics amb la seua relació directa amb el sexe (l'edat d'iniciació actual és de 17,7 anys, més tard que fa uns anys); penalitzarien el consum de drogues, malgrat que molts accepten el consum eventual de cap de setmana com a part de la idiosincràsia juvenil; no creuen en la violència com a ofensiva política, però duen samarretes amb la santa faç del Che; accepten i poden donar suport al moviment okupa, però continuen

en cap altre lloc; es consideren alternatius, però compren amb Visa; són ecologistes, filocomunistes, però els allunyes de la ciutat i dels grans magatzems i cauen en un vertigen.

Per a la gent d'altres generacions, tot això pot semblar ofensiu o ridícul. Però obliden que la dificultat de situar-se en el tradicional esquema ideològic que des del segle XIX separa la dreta de l'esquerra és un problema que els joves han heretat dels seus pares. Creixen en una societat de gestió, on el comunisme ha caigut i el feixisme s'ha diluït en ideologies populistes. Una societat sense moral que, paradoxalment, els exigeix compromís. En canvi, només tenen forces per tenir compromís amb ells mateixos, o amb idees més que amb ideologies. Així, molts joves respecten la figura del Che. Però no l'entenen com un símbol comunista, ni tan sols de la lluita de Cuba contra Nord-amèrica. No es paren a pensar com ha pogut degenerar aquella vella revolució. Porten el Che en la samarreta perquè és... contracultural, distint, símbol de rebel·lia contra el sistema. És possiblement l'única revolució que són capaços de fer: aquella que té a veure amb el màrqueting, amb els símbols estètics. Només aquesta porta els ha deixat oberta el sistema liberal.

Revolució demogràfica. El fet que, entre enguany i el 2020, les persones entre quinze i vint-i-quatre anys d'edat només representaran l'11% de la població a casa nostra ens dóna idea de la feblesa demogràfica dels joves.

La majoria de les polítiques que els afecten vénen d'Europa, una idea que no acaben d'entendre. Han crescut en un espai que formava part efectiva de la

Unió Europea, i la idea d'Europa ja no és un desig, com succeïa amb els pares, sinó una constància a la qual no donen importància. Sense un vell desig de pertànyer al continent, els joves, més que altra cosa, veuen les molèsties de la pertinença. El canvi de moneda. Els plans laborals dissenyats des de Brussel·les.

Europa, és, al mateix temps, un espai en què viuen, estudien, treballen o viatgen. Però perceben les institucions que gestionen aquest espai com un ens fred que no es comunica, una mena de *Gran Hermano* que observa i diu el que han de fer. I que, per a no pocs joves, pot tenir culpa de l'estranya situació que els afecta. Ja que, segons una anàlisi del politòleg nord-americà James Petras, l'actual joventut de l'estat espanyol és la primera generació en els últims segles que percep que assolirà un nivell de vida inferior al dels seus pares.

Altre intel·lectual, el sociòleg Enrique Gil Calvo, va reflectir en un informe de l'any 2000 una situació desesperada. En opinió de Gil Calvo, "en l'actualitat s'ha produït una oscil·lació pendular que ha generat una onada de desmobilització col·lectiva, ja que, després de l'exaltació de la militància activista que va assolir el clímax durant els anys seixanta i setanta, avui assistim a una autèntica privatització de la política".

L'etapa vital de la joventut, cada dia s'allarga més. L'emancipació paterna –amb el preu de la vivenda pels núvols i la immaduresa emocional com a moneda de canvi–, s'ajorna eternament. La paradoxa és que la joventut s'allarga, però no les possibilitats de mantenir els seus avantatges. Els joves participen poc en el teixit associatiu, desconfien de la política i tendeixen a defugir les responsabilitats col·lectives. El problema és que el desencant que desperta la política organitzada tradicional no ha desembocat en la creació consistent d'altres moviments alternatius. Perquè, segons l'informe *Joves i participació a Catalunya* que fa dos anys va elaborar la Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, els nous moviments socials –col·lectius antiglobalització o d'estil okupa– són, en general, petits i poc estructurats, i no tenen la importància que els atribueixen els mitjans de comunicació. Aparent-

Els joves consideren molt importants la salut i les relacions afectives o d'amistat. Molts se senten prop de moviments socials contestataris –ecologistes, antiglobalització o okupes– distints als tradicionals, però encara sense la força per considerar-se una opció alternativa al sistema establert. En tot cas, desconfien de la política, i això quan no els avorrell profundament.

ment, prefereixen la competició a la col·laboració, i preval el dret individual sobre el col·lectiu, però, dins seu, els joves saben que aquest no és el camí. El problema és que encara no s'han mos-

trat capaços de seguir-ne un altre. I invocar el Che no dona cap sortida a aquest laberint.

Joan M. Oleaque